

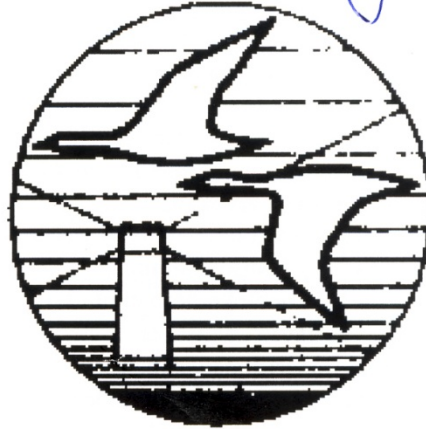

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys 20 v.

Ydinvoiman varjosta ekologisiin käytäviin

Kyrkslätt Miljöförening 1980 - 2000. Ur kärnkraftverkets skugga till grönkorridorer

Tässä uunitoote historiallisen
teos. 5.6.2001 Jussi Pesola

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys

20 v. 23.4.1980 - 23.4.2000

Ydinvoimalan varjosta ekologisiin käytäviin

Kyrkslätt Miljöförening 20 år 23.4.1980 - 23.4.2000

Ur kärnkraftverkets skugga till grönkorridorer

Svenska på sida 26 - .

Sisällysluettelo

Perustamisen alkuvaiheista 3 Luottamushenkilöt 5
Jäsenistö 6 Talous 7 Yhteistyökumppanit 8 Tunnustuspalkinnot 8

Hankkeet:

Luonnosuojelukohteet 9 - 11

Porkkalan Kallbådanin majakkatyöryhmä 11

Rönnskärin lintuasema 12 Kunnan metsien suojelu ja monikäyttö 12

Ekologiset käytävät 13 Ragvalsin perinnetilan opetuskasvitarha 13

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset 14

Lintujen talviruokinta 14 Taimenpurojen kunnostus 14

Opetus ja valistustoiminta:

Koulujen luonto-opetusta 15 Luontokerhotoiminta 15 Yleisöretket 15

Kehittyvä Kirkkonummi - kestävä kehityksen edellytykset kunnassa 16

Maailman ympäristöpäivän pääjuhla 16

Ympäristöä uhkaavat hankkeet 16 Kirjalliset tuotteet 17

Kirjalliset kannanotot 19

Innehåll på svenska

Det inledande skedet i grundandet av föreningen 26

Förtroendevalda 27 Medlemskåren 28 Ekonomin 29

Samarbetspartner 30 Hederspris 30

Projekt:

Naturskyddsområden 31 Kallbåda fyr 34 Rönnskärs fågelstation 34

Skydd av kommunens skogar 34 Ekologiska korridorer 35

Teksti ja kuvat: Pekka Borg.

Svensk översättning: Tom Hindsberg och Mårten Bondestam

Kirjan taitto ja ulkoasu: Mårten Bondestam

Kustantaja: Kirkkonummen Ympäristöyhdistys

Gummerus Kirjapaino Oy

Saarijärvi 2001

ISBN 952-91-3141-0

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys

20v. 23.4.1980 - 23.4.2000

Ydinvoimalan varjosta ekologiin käytäviin

Perustamisen alkuvaiheita

Kirkkonummen Ympäristöyhdistyksen perustamisen taustalta löytyvät seuraavat tapahtumat ja organisaatiot.

Kirkkonummi kuului Helsingin seudun luonnonsuojeluyhdistyksen toiminta-alueeseen vielä 1970-luvun alussa. Yhdistys mm. lausui kielteisen kantansa Rådikiin suunnitellusta kaatopaikkahankkeesta 1973. Yhdistys myös vei Meikojärven rantapuihin telkänpönttöjä saaden kunnalta taloudellista tukea (urheilulautakunta maksoi ja sen jäsenet auttoivat pönttöjen kuljettamisessa).

Inkoon, Siuntion ja Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ISKY perustettiin 1970-luvun alussa, jolloin uhkatekijöinä olivat mm. Inkoon Kopparnäsiin suunniteltu ydinvoimala, läntisen Uudenmaan sisäsaariston läpi suunniteltu laivaväylä, Inkoon kivihiihivoimalan ilmansaastepäästöt, Tvärminneen suunniteltu öljynjalostamo ja teollisuuden vaatiman ELSA -radan suunnittelu. Prof. Pekka Nuorteva esitelmöi tuolloin innostavasti Itämeren suojelusta Inkoossa ja Kirkkonummella. Kansalaiskeskustelu ympäristön suojelusta, erityisesti vesiensuojelusta, kävi vilkkaana.

ISKY:n perustamisessa yhdistettiin suuren kehittyvän Kirkkonummen ja kahden pienen kunnan Siuntion ja Inkoon erilaiset ympäristönsuojeluintressit. Nämä erilaisuudet sekä jossain määrin myös kielipoliittiset kysymykset johtivat myöhemmin 1970-luvun loppupuolella Kirkkonummen irtautumiseen yhdistyksestä. ISKY julkaisi MiljöNytt YmpäristöUutiset -lehteä, jota Kirkkonummea yhdistyksessä edustava Hans Leidenius toimitti vuoteen 1975 saakka. Leideniuksen tilalle yhdistyksen hallitukseen valittiin prof Toivo J. Paloposki, mutta sen jälkeen yhteisen yhdistyksen merkeissä alkanut yhteistyö päättyikin, ja muutaman vuoden tauon jälkeen Kirkkonummelle perustettiin oma

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys. ISKY:n Kirkkonummen ympäristöjaosto edelsi Kirkkonummen oman yhdistyksen perustamista. ISKY oli toimintansa aikana monin tavoin esillä Kirkkonummella, mm. Kirkkonummi -päivien yhteydessä yhdistyksellä oli oma osastonsa Hilding Frostellin ja Hans Leideniuksen myötävaikutuksella. Vielä 1976 ISKY julkaisi ELSA -rataa vastustavan julisteen, jonka toimittivat Martti Sainio, Toivo J. Kankaala ja Hans Leidenius.

Kirkkonummella toimi vuosina 1971-72 kunnan luonnonsuojeluvaliokunta (pj Pekka Borg), joka laati suunnitelman Kirkkonummen kunnan ympäristöasioiden hoitamisen organisaatiosta. Valiokunta toimi aikana, jolloin Helsingin kaupunki suunnitteli Kirkkonummen Hirsalaan ydinvoimalaitosta. Valiokunta muistutti kunnanhallitusta, että Kirkkonummi on vielä siinä onnellisessa asemassa, että se voi valita millaisia laitoksia ja tehtaita se alueelleen hyväksyy, ja että pitäisi suhtautua varauksellisesti ympäristölle vaarallisten laitosten tuloon kunnan alueelle. Valiokunta lausui kielteisen kantansa paitsi Hirsalan ydinvoimahankkeesta myös Friggesbyhyn suunnitellusta kivenmurskaamosta 1973.

Ragvaldsin opetuskasvitarha perustettiin 1994. Ympäristöyhdistyksen palkkaama ympäristöavustaja Leena Borg talikon varressa. Työkeskuksen väkeä auttamassa. Ragvalds skolträdgård grundades 1994.

Luottamushenkilöt

Kirkkonummen Ympäristöyhdistyksen perustajajäsenet ja hallitus
23.4.1980: Bo Ekstam pj., Pekka Borg vpj, Raija Vuoresmaa siht., Kari Saarvola talhoit., Krister Castren, Raili Leidenius, Katariina Lundqvist.
Perustamisasiakirjan allekirjoittivat 23.4. 1980 Borg, Castrén, Ekstam, Leidenius, Stefan Schutt ja Vuoresmaa. Oikeusministeriö hyväksyi Kirkkonummen Ympäristöyhdistys - Kyrksläatts Miljöförening -yhdistyksen merkittäväksi yhdistysrekisteriin rekisterinumerolla 13095 ja päivämäärällä 7.9. 1983.

Puheenjohtajat: Bo Ekstam 1980 - 89, Pekka Borg 1989 - 97, Jussi Pesola 1997 -

Varapuheenjohtajat: Pekka Borg 1980 - 85, Pekka Poutanen 1988 - 97, Tom Hindsberg 1998 -

Sihteerit: Raija Vuoresmaa 1980 - 85, 89 - 96, Helena Laine 1985 - 89, Niina Reina 1996 - 97, Märten Bondestam 1998 -

Taloudenhoitajat: Kari Saarvola 1980, Carita Lahti 1981 - 90, Pekka Pöyhönen 1990 -

Hallituksen jäsenet:

Bondestam, Märten 1996 -

Castrén, Krister 1980 - 81

Havukainen, Olli 1981 - 86

Havukainen, Tapio 1987 - 89

Hindsberg, Tom 1990 -

Korhonen, Seija-Riitta 1981 - 85

Kurula, Sirpa 1998 - 99

Laitinen, Essi-Noora 1995 - 96

Lehesvirta, Tuija 1990 - 95

Leidenius, Raili 1980 -

Lundqvist, Katariina 1980

Parkkonen, Heikki 1985 - 90

Piironen, Marjokaisa 1997

Poutanen, Isak 1998 -

Poutanen, Pekka 1985 - 97

Wilén, Kirmo 1999 -

Tilintarkastajat: Carl-Gustav Halme, Sven-Oskar Pihlström, Matti Mäkelä,
Kai Iivari, Marjatta Uotila

Varatilintarkastajat: Kari Aromäki, Edo Dune, Tapio Havukainen, Leo
Kiviniemi, Kate Korpikangas, Mauri Korpikangas, Heikki Parkkonen,
Pekka Pöyhönen, Anita Seppovaara, Leif Sjöholm

Rönnskärin lintuaseman johtokunnassa: Krister Castrén, Heikki Parkkonen,
Pekka Pöyhönen

Yleisöretkien vetäjät: Pekka Borg, Krister Castrén, Dick Forsman, Bo
Ekstam, Olli Havukainen,

Kari Korhonen, Asko Mäenpää, Heikki Parkkonen, Jussi Pesola, Pekka
Pöyhönen, Laura Räsänen

Ethel Dune on suunnitellut jäsentarran ja -logon, postikortin, kuvittanut
julkaisuja.

Jäsenistö

Toiminnan alkaessa varsinaisia jäseniä oli 45 ja perheenjäseniä 37.

Jäsenmäärä nousi nopeasti yli viiteensataan (1983: 550 jäsentä), vuonna
1991 oli vielä 460 jäsentä. Tuona vuonna siirryttiin Suomen
luonnonsuojeluliiton normaaliin jäsenkäytäntöön, jossa yhdistys kuuluu
Uudenmaan ympäristönsuojelupiiriin ja sen kautta Suomen
luonnonsuojeluliittoon. Jäsenmaksu vastaavasti nousi ja jäsenmaksusta
vain osa tuloutuu yhdistykselle. Jäsenmäärä putosi noin kolmeensataan, ja
vuonna 1999 se oli 253.

Toiminnan alkuaikoina jäsenille postitettiin jäsenetuna erilaisia
painotuotteita, mm. Metsäopas, Jokamiehen opas, Suomen Luonto -lehti,
Saaristo-opas, Tunturiopas, Fakta-tietoliite sekä yhdistyksen omia
painotuotteita kuten vuoden 1980 Kirkkonummen Ympäristöyhdistys -
Kyrkslätts Miljöförening -ohjelma kunnanjohtajan tervehdyksineen,
jäsentarra, 1981 Kirkkonummen ympäristötieto - Kyrkslätts miljöfakta,
1985 Kirkkonummen luonnon puolesta - För naturen i Kyrkslätt, vuodesta
1991 kaksikielinen jäsentiedote 1-3 kertaa vuodessa, Ragvaldsin
opetuskasvitarhan opas, jne.

Jäsenhankintaa harjoitettiin kaikkien yleisötilaisuuksien yhteydessä sekä
postittamalla Kirkkonummen Ympäristötieto sekä muita julkaisuja kaikkiin
talouksiin

Talous

Yhdistyksen talous on koko ajan ollut kahden tulolähteen varassa: jäsenmaksutulojen ja kunnan avustuksen. Varsinkin toiminnan alkuaikoina, mutta myös myöhemmin, yhdistys on hankkinut myyntituloja myymällä aluksi Nooan Arkki Oy:n Panda -tuotteita Kirkkonummen OP:n alakerran Luontoputiikissa (vuonna 1980) ja toritapahtumissa sekä myöhemmin Suomen Luonnonsuojelun Tuki Oy:n tuotteita. Kerran yhdistyksen jäsenet jopa myivät joulukuusia Kirkkonummen torilla.

Kirkkonummen kunta osoitti yhdistykselle toimintavaroja ensimmäisen kerran 1981 (2000mk) ja siitä lähtien vuosittain 8000mk - 16 000mk. Vuonna 1990, kun yhdistys pani alkuun romu- ja ongelmajätekeräyksen sekä kunnosti Ragvaldsin perinnetilan luontopolun ja puuaidan, kunta osoitti yhdistyksen käyttöön 44 000 mk.

Kevätretki Porkkalan saaristoon on tehty lähes joka vuosi Porkkalan meripelastusseuran Porsö-aluksella.

Nåstan varje år har föreningen farit på utfärd i Porkkala skärgård med Porkkala sjöbevakares båt Porsö.

Yhdistys käytti toimintavarat suojeluhankkeisiin, yleisötilaisuuksien järjestämiseen, selvitysten teettämiseen, Rönnskärin lintuaseman hoitoon sekä alkuaikeina Suomen luonnonsuojeluliiton ja Natur och Miljön tukemiseen. Varainkäytössä yhdistys toimi tiennäyttäjänä esim. palkatessaan Ragvaldsin opetuskasvitarhaan kesätyöntekijän, Ragvaldsin alueen riukuaidan tekijöitä ja aloittaessaan ongelmajätteiden kunnallisen vastaanoton. Huomattava osa toiminnasta on kuitenkin tapahtunut talkoovoimin, jonka suoranaiset kulut yhdistys on pyrkinyt maksamaan toimintavaroistaan. Talkootoiminnan hiipuessa yhdistys on joutunut teettämään monia selvityksiä ja töitä konsultilla.

Yhteistyökumppanit

Yhdistyksen keskeinen yhteistyökumppani on alusta pitäen ollut Kirkkonummen kunta, erityisesti sen ympäristö- ja kulttuurilautakunta, mutta myös muut hallintokunnat ja Kansalaisopisto sekä Kirkkonummen päiväkodit, koulut, Mörrikoulu ja luontokerho Zodiak. Muut ympäristöjärjestöt Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri, Natur och Miljö, Maailman Luonnon Säätiö WWF, Suomen lintutieteellinen yhdistys SLY, Tringa, sekä Kyrkslätts Hembygdsförening, Pro Strömsby rf, Taimeninstituutti, Kirkkonummen Vihreät sekä viranomaisista Ympäristöministeriö, Uudenmaan lääninhallitus, Helsingin vesi- ja ympäristöpiiri, Uudenmaan ympäristökeskus, Museovirasto, Puolustusvoimat, Puolustusministeriö ja Helsingin yliopisto. Arvokkaita yhteistyökumppaneita ovat olleet yksittäiset luonnonharrastajat, jotka ovat osallistuneet yhdistyksen toimintaan monin eri tavoin.

Yhdistyksen julkaisutoimintaa ovat taloudellisesti tukeneet myös Neste Oy ja Oy Suomen Sokeri Ab.

Tunnustuspalkinnot

Yhdistys on koko toimintansa ajan halunnut tunnustuspalkintoja jakamalla kiittää ja kannustaa kunnan alueella toimivia henkilöitä ja yhteisöjä ympäristövastuullisesta ja luontoa kunnioittavasta toiminnasta. Perustamisvuonna 1980 yhdistys antoi tunnustuspalkinnon (WWF - mitali) Kyrkslätt i Dag -lehden päätoimittajalle rkm. Sven-Oskar Pihlströmille ympäristömyönteisestä tiedottamisesta ja kotiseudun luonnon ja kulttuurin hyväksi tehdystä työstä. Ihmisläheiseen ja

ympäristövastuulliseen rakentamiseen perustuva Vasikkahaka - pientaloyhteisö palkittiin myös vuonna 1980; palkinnon vastaanotti ympäristösuunnittelija Liisa Horelli. Vuonna 1986 tunnustuspalkinto annettiin Valtionrautateille hyvästä joukkoliikenteen järjestämisestä sekä Raija Vuoresmaalle innostavasta työstä Kirkkonummen luonnon ja ympäristön hyväksi. Vuonna 1990 tunnustuspalkinto annettiin mv Onni ja Elma Sorvarille luonnon ja maiseman arvot huomioon ottavasta, luonnon monikäyttöön tähtäävästä metsänhoidosta. Vuonna 1996 tunnustuspalkinto annettiin mv Antti Herlinille luonnon- ja maisemanhoidon edistämisestä lihakarjaa laiduntamalla erityisesti Saltfjärdenin umpeenkasvavalla lintukosteikolla.

Hankkeet

Luonnonsuojelualueet

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys asetti toimintansa alusta alkaen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi Kirkkonummella sijaitsevien arvokkaiden luonnonalueiden suojelun. Tätä varten yhdistys tuki Helsingin yliopiston Kasvimuseon suorittamaa uhanalaisten kasvilajien inventointia Kirkkonummella, Siuntionjoki -projektin lintukartoitusta, Kirkkonummen koululautakunnan opetusaluetyöryhmää kouluille sopivien kenttäopetusalueiden suunnittelemiseksi sekä laaditutti Kirkkonummen kunnan omistamien metsien monikäyttösuunnitelman.

Laadittujen suunnitelmien pohjalta yhdistys oli aloitteellinen Saltfjärdenin lintukosteikon rauhoittamiseksi, Mariefredin metsän suojelemiseksi, Lillträskin rantasuon suojelemiseksi, Volsin lehtojen suojelemiseksi, Nuuksion/ Veikkolan metsä- ja suoalueen liittämiseksi kansallispuistoon. Yhdistys edisti suojeluhankkeita ja Natura 2000-ohjelmaa omilla yhteydenotoillaan, laatimalla rauhoitushakemukset asiakirjoineen valmiiksi ja osallistumalla hoito- ja käyttösuunnitelmia laatimalla kohteiden suojeluun.

Saltfjärdenin lintukosteikko on ollut yhdistyksen pääkohteita toiminnan alusta lähtien: vuonna 1980 yhdistys ja WWF esiintyivät yhdessä Saltfjärdenin puolesta. Samana vuonna yhdistys hoiti Saltfjärdenin rauhoitetun lehmusmetsikön hoidon (kuusien poisto) talkootyönä. Vuonna

1983 Helsingin kaupunki rauhoitti omistamansa alueen Saltfjärdenistä. Vuonna 1993 yhdistys hankki lintutornin rakennustarvikkeita Saltfjärdenille. Vuonna 1994 yhdistys osallistui Saltfjärdenin hoitosuunnitelman laatimiseen yhteistyössä Saltfjärden -työryhmän ja Helsingin vesi- ja ympäristöpiirin kanssa, joka rahoitti suunnitelman laatimisen. Vuonna 1996 yhdistys antoi mv Antti Herlinille tunnustuspalkinnon luonnon- ja maisemanhoidon edistämisestä lihakarjaa laiduntamalla erityisesti Saltfjärdenin umpeenkasvavalla lintukosteikolla.

Mariefredin metsän suojelussa on monia vaiheita, sillä kunnassa on tahoja, jotka haluavat hakkuutuloja metsästä; toisaalta on tahoja, jotka haluavat pitää metsän nykyisessä ulkoilu- ja virkistyskäytössä ja hakkuilta suojeltuna. Toistaiseksi jälkimmäinen linja on ollut voitolla ja metsä on pystyssä. Yhdistys on osallistunut monin eri tavoin suojelun ja monikäytön edistämiseen vuodesta 1985 alkaen. Alue rauhoitettiin 2000.

Lillträskin luonnonsuojelualue perustettiin maanomistajien Tauno ja Lyyli Siekelin hakemuksesta 1982; yhdistys avusti hakemuksen laatimisessa ja alueen merkitsemisessä sekä maksoi suojelusta aiheutuneet hallinnolliset kulut.

Volsin lehdot saivat suojelupäätöksen 1992; prosessi alkoi edellisenä vuonna kun yhdistys ehdotti kunnanhallitukselle lehtojen suojelua ja laati rauhoitushakemuksen ja hankki tarvittavat asiakirjat sekä merkitsi suojelualueet maastoon.

Nuuksion/ Veikkolan Haaversupakon metsä- ja suoalueen liittämiseksi Nuuksion kansallispuistoon yhdistys lähestyi kunnanhallitusta 1993 ehdottamalla alueen suojelua ja laatimalla maastoselvityksiin perustuvan rauhoitushakemuksen ja hallinnollista menettelyä koskevan selvityksen kunnalle. Monien vaiheiden jälkeen kunnan omistama alue on vielä tätä kirjoitettaessa liittämättä Nuuksion kansallispuistoon.

Yhdistys edisti luonnonsuojelua myös muilla tavoin: yhdistys laati hoitosuunnitelman kunnan omistamaa **Volsin tammihakamaa - lehtoniittyä** varten vuonna 1980. Tähän hoitosuunnitelmaan nojautuen kunta suoritti lehdon kuusten harvennusta ja yhdistys aloitti alueella sijaitsevan niityn hoidon 1990 (kolme niittoa) ja jatkoi sitä 1991 (kaksi niittoa), 1992, 1994, 1995, 1996, 1999 ja 2000 (niitto kerran kesässä).

Ympäristöyhdistyksen järjestämä yleisöretki 1990 Meikojärven rannassa.
Miljöföreningen ordnade 1990 en utfärd för allmänheten till Meikosjöns strand.

Yhdistys pystytti Saltfjärdenin ja Lillträskin suojelualueille rauhoituskilvet sekä suoritti Saltfjärdenin kosteikon ilmakuvaukset 1993-4.

Espoonlahden luontokokonaisuutta on pyritty varjelemaan kaavoitusehdotusten aiheuttamilta rakentamispaineilta lausunnoin ja valitusmenettelyin. Yhdistyksen mielestä Espoonlahtea tulee käsitellä kokonaisuutena ja on siksi aloittanut yhteistyön Espoon puolen järjestöjen kanssa. Parhaillaan selvitetään mahdollisuutta perustaa Espoonlahti sopivine rantavyöhykkeineen kansalliseksi kaupunkipuistoksi, jolloin koko Espoonlahdesta voidaan muodostaa toimiva virkistys- ja suojelualuekokonaisuus.

Yhdistyksen edustaja on mukana **Porkkalan Kallbådanin majakkatyöryhmässä** valvomassa ulkosaariston luonnon ja harmaahylkeiden suojelua. Yhdistys on myös jäsenenä **Pro-Suomenlahti** -liikkeessä, jonka tavoitteena on valvoa Suomenlahden ympäristön etua jätevesi-, satama- ja muissa kysymyksissä.

Rönnskärin lintuaseman hoito on kuulunut alusta alkaen yhdistyksen tehtäviin. Yhdistys on avustanut taloudellisesti asemaa vuosittain ja yhdistyksen edustaja on istunut aseman hoitokunnassa. Yhdistyksen saaristorekillä on käyty tutustumassa lintuaseman tutkimus- ja havainnointitoimintaan.

Kunnan omistamien **metsien suojelun ja monikäytön** edistäminen on ollut keskeinen teema yhdistyksen koko toiminta-ajan. Jo Kirkkonummen luonnonsuojeluvaliokunta lausui kannanotossaan 21.10.1971: Yleisperiaatteena on pidettävä sitä, että erotetaan metsätalouden normaalien periaatteiden mukaan hoidettavat metsät intensiivistä moninaiskäyttöä sekä luonnonsuojelua palvelevista metsistä. Koska metsänhoito, riistanhoito ja monet muut moninaiskäyttöön liittyvät seikat kytkeytyvät usein kiinteästi toisiinsa, on myös normaalien metsätalousperiaatteiden mukaan hoidettavissa metsissä syytä turvata jossain määrin moninaiskäytön vaatimuksia, varsinkin kun tämä on toteutettavissa verrattain vähäisin järjestelyin. Ulkoilu-, maisema- ja puistometsiä hoidetaan ensisijaisesti maisemallisten näkökohtien mukaan pitäen johtoajatuksena alkuperäisen luonnonkauneuden säilyttämistä ja edelleen kehittämistä. Moninaiskäyttömetsän käsittelyyn liittyy usein pidennetty kiertoaika ja vähittäinen uudistaminen, mistä johtuvia tuotto- ja korjuutappioita voidaan ainakin osittain kompensoida asumisympäristön viihtyisyydellä. Merkittävässä kohteissa on syytä joustaa luonnonsuojelun ja muun moninaiskäytön hyväksi. Tällaisia kohteita ovat erityisesti lehdot, kalliomaat, puronnotkot, suot, mäet sekä reuna-alueet teiden, järvien, peltojen ja soiden reunoissa. Valiokunta otti myös yksityiskohtaisesti kantaa kunnan metsätaloussuunnitelman kuvioiden käsittelymääräyksiin ehdottaen useita lievennyksiä.

Metsävuonna 1983 yhdistys palkkasi Tammisaaren metsäoppilaitoksesta metsäinsinööriopiskelijan laatimaan kunnan metsien monikäyttösuunnitelman. Samana vuonna kunnan metsien hoitoa esiteltiin kunnan johtaville virkamiehille ja kunnanhallituksen jäsenille metsäretkeilyn muodossa.

Kansalaisopistossa järjestettiin metsäekologian kurssi 1990 ja uudestaan 1999. Vuonna 1990 yhdistys teetti Suomen Ympäristösuunnittelu Oy -nimisellä konsultilla kunnan metsätaloussuunnitelman monikäytöllisen

tarkistuksen, minkä yhteydessä kaikki kunnan omistamat metsäkuviot inventoitiin ja edustavimmista otettiin diakuvat; kuvakokoelma on yhdistyksen arkistossa. Tarkistukseen otti osaa Espoon kaupunginmetsänhoitaja Risto Savolainen. Tarkistuksen tulokset luovutettiin teknisen lautakunnan käyttöön. Lautakuntaa muistutettiin metsien monikäytöllisen hoidon puutteista useaan otteeseen.

Vasta 1990-luvun loppupuolella kunnan omistamien metsien käyttö muuttui aikaisempaa monimuotoisemmaksi; taustalla on nähtävissä kunnan metsistä vastaavan virkamiehen vaihtuminen (kunnaninsinööri Mauno Kemppaisen tilalle tuli puutarhuri Hans-Eric Sjöblom, jolla on huomattavasti avarampi näkymys kunnan metsien tehtävistä kuntalaisten monikäytössä)

Yhdistys on nostanut **ekologiset käytävät** tärkeäksi kysymykseksi maankäytön suunnittelussa. Porkkalaniemeltä ja Upinniemeltä pohjoiseen suuntautuvat käytävät ovat välttämättömiä eläinten kulkuyhteyksinä, biologisen monimuotoisuuden yhteysväylinä ja maisemallisina viherväylinä. Niiden säilyminen on turvattava tulevaisuudessa; myös nykyisiin kaavoihin on tehtävä asianmukaiset muutokset. Erityisen ajankohtaista ekologisten käytävien säilyttäminen on Hangontien ja rautatien mahdollisen peruskunnostuksen yhteydessä, Bro-Kolsarin rakentamisen sekä Vuohimäkeen/ Pikkalaan suunnitellun autoradan toteuttamisen yhteydessä.

Ragvaldsin perinnetilan ja opetuskasvitarhan perustamisessa ja hoidossa yhdistys on ollut aktiivinen pitkään. Vuonna 1990 yhdistys sai kunnalta erityismäärärahan Ragvaldsin perinnetilan kunnostamiseksi, puuaitojen rakentamiseksi, luontopolun perustamiseksi ja perinteisten kulttuurikasvilajien siirtämiseksi. Ministeri Elisabeth Rehn vihki luontopolun opasteineen käyttöön 29.6. 1991. Janina Dune ja Jouni Lepistö rakensivat yhdistyksen palkkaamina puuaitaa heinäkuussa 1991. Ragvaldsin kunnostamiseen osallistui myös Bertalan Toth ja Carina Jaatinen. Perinteisten kulttuurikasvien siirtoa toteutettiin useana kesänä vuodesta 1990 alkaen. Ragvaldsin riihen edessä olevalla rinnekedolla aloitettiin kunnostus- ja niittotyöt 1992. Elokuun 5. päivänä 1995 kedolla järjestettiin valtakunnallisen niittöpäivän päätapahtuma, jossa myös Elisabeth Rehn niitti oman osuutensa. Vuodesta 1994 alkaen Ragvaldsin opetuskasvitarhaa hoitamaan on palkattu hoitaja: yhdistys maksoi hoitajan

(Leena Borg, Niina Reina, Susanna Lagström) palkan 1994-96 (yhdessä kunnan hankkimien työllisyysvarojen kanssa), minkä jälkeen hoito on siirtynyt kokonaan kunnan huoleksi. Asiaa on hoitanut kulttuurisihteeri Maaret Eloranta. Vuonna 1996 valmistui yhdistyksen julkaisemana ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin, Kirkkonummen ympäristölautakunnan ja Kirkkonummen Ympäristöyhdistyksen kustantamana Ragvaldsin opetuskasvitarhan opaskirjanen.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset ovat myös olleet yhdistyksen toiminnan kohteina. Yhdistys osallistui Munkkullan kartanon suojelupyrkimyksiin 1980 -luvulla ja osallistui kartanon tuhopolton jälkeen kartanonpuiston hoitosuunnitelman laatimiseen ja käytännön kunnostustöihin yhteistyössä Kirkkonummen Lions -klubin kanssa. Yhdistys osallistui yhteistyössä kunnan, kotiseutuyhdistyksen ja Museoviraston kanssa kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten ja maisemien inventointiin 1982-4. Inventoinnin suorittivat Outi Flander ja Kai Linnilä. Vuonna 1990 yhdistys avusti Elisabeth Ramsayta Biskopsbölen kartanon ja sen puiston suojeluhakemuksen laatimisessa sekä ehdotti lääninhallitukselle yhdessä Kyrksläts Hembygdsföreningenin kanssa Strömsbyn ja Rånäsin kartanoiden ja -puistojen suojelua rakennussuojelulain nojalla. Aikanaan Biskopsbölen kartano rauhoitettiin, muita ei.

Lintujen talviruokinta aloitettiin (yhdistyksen hankevastaavana Tom Hindsberg) Ragvaldsissa 1991 ja petolintujen talviruokintaa kokeiltiin Saltjärdenillä 1991-92. Linnunpönttöjä, erityisesti suuria telkän- ja pöllöpönttöjä, on hankittu ja viety maastoon, erityisesti Meikon alueelle, suuria määriä vuosien kuluessa.

Taimenpurojen kunnostusta on tehty talkoovoimin yhteistyössä Taimeninstituutin kanssa vuodesta 1995 alkaen. Yhdistys on maksanut tarvittavan kutusoran oston ja kuljetuksen.

Opetus- ja valistustoiminta

Yhdistys on koko toimintansa ajan pyrkinyt jakamaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä kuntalaisille ja erityisesti päättäjille ja koululaisille.

Kirkkonummen Sanomissa on julkaistu luontopalstaa ja yhdistyksen hankkeista ja yleisöretkistä kertovia artikkeleita.

Yhdistys on koko toimintansa ajan pyrkinyt edistämään **koulujen luonto-opetusta**, mm. valmistamalla kouluja varten diasarjan Kirkkonummen luonnosta 1980, laatimalla luonnon- ja ympäristöhoidon opetuspaketin ja luovuttamalla 19 kopiota Kirkkonummen koulujen käyttöön 1981. Yhdistyksen jäsenet rakensivat talkootyönä ja lahjoitusmateriaaleista Tolsanjärven rantaan näytteenottolaiturin koulujen biologian opetuksen käyttöön vuonna 1981. Porkkalan lintutornihanketta on edistetty yhteistyössä Tringan kanssa. Yhdistys osallistui koulujen maasto-opetuskohteiden suunnitteluun 1981, järjesti Kansalaisopistossa metsäekologian kurssin 1990 ja 1999 sekä järjesti Porkkalan lukiossa Bro-Kolsari -alueen maankäyttösuunnitelun/ ympäristönsuojelun kurssin 1995. Edelleen yhdistys on luovuttanut koulujen ja päiväkotien käyttöön ympäristönsuojeluaineistoa, järjestänyt uhanalaisnäyttelyn sekä osallistunut Ragvaldsin opetuskasvitarhan esittelyyn koulu- ja päiväkotiryhmille.

Luontokerhotoiminta yhteistyössä Luonto-Liiton kanssa käynnistyi kevään 2000 aikana: Miia Tähtinen vetää Meiko-Peikko -kerhoa ja Sirkka-Liisa Viljanen viljelypalstakerhoa Ragvaldsissa.

Yleisölle tarkoitettut **retket** aloitettiin 1981, jolloin järjestettiin satakieliretki. Seuraavina vuosina yhdistys on perinteisesti pyrkinyt järjestämään seuraavat retket: saaristoretki Porkkalan saaristoon (yhteistyössä Porkkalan meripelastusseuran kanssa), yölaulajaretki, kasviretki, Ragvalds -retkeily, joutsenretki Hankoniemelle sekä aika ajoin myös pöllöretki, linturetki Saltfjärdenille, kasviretki Volsin lehtoon, sieniretki, Meikon erämaaretki, Nuuksion kansallispuiston retki. Yhdistys on hankkinut kiikareita, kaukoputken ja lintukirjoja retkikäyttöä varten. Yhdistys on maksanut retkien autokuljetukset.

Ympäristöopetusta ja -valistusta on annettu erilaisten tilaisuuksien muodossa ja yhteydessä: vuosikokousesitelmät, toritapahtumat, myyntitoiminnan yhteydessä, kierrätystapahtumissa (esim. Veikkola 1992). Yhdistys järjesti kotitalouksien ongelmajätteiden ja romumetallin keräystapahtuman kunnan myöntämin toimintavaroin vuonna 1990. Vuonna 1991 yhdistys (edustajanaan Tuija Lehesvirta) testasi

kirkkonummelaisten eduskuntavaaliehdokkaiden ympäristötuntemusta; tulokset julkaistiin Kirkkonummen Sanomissa 25.2.91. Yhdistys järjesti tammikuun 9. päivänä 1993 Majvikissa kunnan päättäjille suunnatun seminaarin: **Kehittyvä Kirkkonummi - kestävän kehityksen edellytykset kunnassa**. Yhdistys osallistui **Maailman Ympäristöpäivän pääjuhlan** järjestelyihin Porkkalanniemessä 5.6. 1995.

Ympäristöyhdistyksen metsäekologien yleisöretkellä perehdyttiin suon elämään syksyllä 1990. Kuvassa mm. Sirkka Suni ja Timo Witikainen.

Miljöföreningens skogsekologer ordnade en utfärd för allmänheten där man bekantade sig med livet på kärret 1990.

Ympäristöä uhkaavat hankkeet

Yhdistys perustettiin ydinvoimalan ja kivilouhimon suunnittelun varjossa 1980. Ydinvoimalaa kaavailtiin Inkoon Kopparnäsiin ja Kirkkonummen Hirsalaan. Yhdistys osallistui menestyksekkäästi torjuntataisteluun. Baltic Granit Ab suunnitteli kivilouhimoa Estbyhyn ja vuonna 1980 kivilouhimoa vastustava 336. kuntalaisen adressi luovutettiin kunnalle. Sen jälkeen yhdistys on joka vaiheessa vastustanut kivilouhimon perustamista ja laajentamista, mutta ilman tulosta.

Helsingin kaupungin kaatopaikkahanke pohjois-Kirkkonummelle on ollut yhdistyksen päänaivana vuodesta 1982 lähtien. Kantvikin hiilisatama ja myöhemmin suursatama ovat työllistäneet yhdistystä vuodesta 1982 lähtien ja erityisesti vuonna 1993, jolloin suursatamaa vastustettiin yhdessä Pro Strömsby rf:n kanssa. Finnträskin lomarakentaminen ja matkailuperävaunualueen perustaminen on aiheuttanut kirjelmöintiä KHO:a myöten.

Yhdistys on esittänyt luontoa, ympäristöä ja asukkaita puoltavan kantansa monista kunnallisista hankkeista, mm. kaavoituksesta, moottoritien rakentamisesta, formularadan rakentamisesta, trail-ajojen luontoa turmelevista vaikutuksista, tienparannushankkeista, rakennusjärjestyksestä, talonrakennushankkeista, kivilouhimosta, maankaatopaikasta, metsänhakuista, jne. Edelleen yhdistys on tehnyt aloitteita roskaamisen välttämiseksi, pyöräilyn edistämiseksi, paikallisliikenteen säilyttämisestä, jätehuollon järjestämisestä, jne. Eläinaktivistien Kirkkonummella tekemän minkkien vapautusiskun yhdistys tuomitsi julkisuudessa sekä osallistui minkkien loukkupydyttämiseen. Yhdistys on nostonut yleiseen keskusteluun matkapuhelinmastojen maisemasta piittaamattoman sijoittelun.

Kirjalliset tuotteet / Litterära alster

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys on julkaissut tai myötävaikuttanut(*) seuraavien painotuotteiden julkaisemiseen:

(*)Meikon retkeilyalueen käyttösuunnitelma 1972-1975.
Kaavoitustoimisto.

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys - Kyrksläts Miljöförening. 1980. 8 s.

Kirkkonummen Ympäristötieto - Kyrksläts Miljöfakta. 1981. 17 s.

Kirkkonummen luonnon puolesta. För naturen i Kyrkslätt. Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry. Kyrksläts Miljöförening rf. 1989. 4 s.

Luonnon- ja ympäristönsuojelun opetuspaketti Kirkkonummen kouluja varten. Kirkkonummen Ympäristöyhdistys 1981.

(*) Meikon - Överbyn osayleiskaavan maankäytön perusselvitys. Luonto

ja maisema. Kirkkonummen kunnan kaavoituslautakunta 1988. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy (Pekka Borg). 13 s.

(*) Ragvalds. Perinnetilan käyttö ja hoito. Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojelulautakunta 1988. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 28 s.

(*) Kotiseutupolun ja luontopolkujen yleissuunnitelma 1988. Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojelulautakunta 1988. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 21 s.

(*) Peuramaan osayleiskaava: luonto, maisema, hoito. A-konsultit Oy 1988. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 8 s.

(*) Ragvalds. Museon perustamis- ja käyttösuunnitelma. Kirkkonummen kunnan kulttuurilautakunta 1989. 81 s.

Kirkkonummen kunnan metsätaloussuunnitelman moninaiskäyttölinen tarkistus. Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry. 1990. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 10 s. Liitteenä diakuvakokoelma.

Ragvalds. Kulttuurikasvien siirto. Väliraportti. Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry. 1991. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 9 s.

Ragvaldsinpolku. Luonto - kulttuuripolku. Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry. 1991. 17 s.

Ragvalds naturstig. Natur - kulturstig. Kyrksläts Miljöförening rf. 1991. 16 s.

(*) Munkkulla. Kasvisto ja maisema. Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojelulautakunta 1991. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 28 s.

(*) Saltfjärden. Käyttö ja hoito. Helsingin vesi- ja ympäristöpiiri 1994. Suomen Ympäristösuunnittelu Oy. 20 s.

Ragvaldsin opetuskasvitarha. Julkaisija Kirkkonummen Ympäristöyhdistys 1996. Teksti ja piirroskuvat Niina Reina, toimitus ja sisäsivujen värikuvat Pekka Borg, Ulkoasu ja kansikuva Heikki Laurila. Mynäprint Oy 1996 35 s.

Ympäristöyhdistyksen toiminta käynnistyi kivilouhimon uhkan varjossa 1980. Tässä Jorma ja Raija Vuoresmaa ihmettelemässä ensimmäisiä koeporauksia. Möljöföreningens verksamhet startade i skuggan av hotet från ett stenbrott 1980. Här förundrar Jorma och Raija Vuoresmaa sig över de första provborringarna.

Kirjalliset kannanotot / Skriftliga ställningstaganden

1980: Ehdoton ei ydinvoimalahankkeille!

Maaherra Jacob Söderman esitti viime syksynä Siuntioon tekemällään vierailulla, että Kopparnäsin ydinvoimalavarauksesta voitaisiin luopua. Inkoon ja Siuntion kunnat esittivät valtioneuvostolle tämän jälkeen samansisältöisen pyynnön. Kun Kirkkonummen kuntaa pyydettiin mukaan aloitteeseen, kunnan johtavat virkamiehet ilmoittivatkin, että ydinvoimala voitaisiin kyllä sijoittaa vaikka Kirkkonummelle.

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys tuomitsee jyrkästi Kirkkonummen kunnanjohton ydinvoimalakaavailut ja kehottaa kunnan luottamusmiehiä selkeästi sanoutumaan irti sellaisista ajatuksista. Ympäristöyhdistys pyytää kirkkonummelaisia painostamaan edustajiaan kunnan päättävissä elimissä torjumaan ydinvoimalahankkeet kuntaan ja sen läheisyyteen.

28.4.1980: *Tuleeko Kirkkonummelle kivilouhimo?*

Paikalliset asukkaat ovat huolestuneina ja suuttuneina todenneet, että kotiseudullemme on tulossa ympäristölle vaarallista kiviteollisuutta. Estbyn kylään suunniteltu kivilouhimo toisi tullessaan melulähteen, kivi-pöly- ja rikkidioksidisaastetta ilmaan, lisääntyvää raskasta liikennettä ja ennalta arvaamattomia jälkitoimintoja (kivimurskaamo, kaatopaikka tms.).

10.2.83: Uudenmaan lääninhallitukselle Kirkkonummen kunnanhallituksen kivilouhimolle myönteisestä päätöksestä

Ympäristöyhdistys katsoo, että kunnanhallituksen päätös on perustunut riittämättömiin ja osin täysin puuttuviin maisemakuvaa ja luonnonolosuhteita koskeviin selvityksiin. Kunnan olisi pitänyt ensin laatia maisemaselvitys ja vesipiiriltä olisi pitänyt pyytää riittävän laaja-alainen selvitys kalliopohjavesiolojen muuttumisen vaikutuksista vesistöihin. On pidettävä kohtuuttomana sitä, että rauhalliselle maaseudulle muuttaneet ihmiset joutuvat kärsimään elinympäristön haitallisesta muuttumisesta. Paikalliset asukkaat ovatkin ilmaisseet vastustuksensa louhimosuunnitelmien johdosta kunnanhallitukselle osoitetun adressin muodossa.

1983: Kirkkonummen kunnan päättäjät Ympäristöyhdistyksen järjestämällä metsäretkeilyllä: kunnansihteeri Evi Bergmanin selostus retkeilystä Kirkkonummen Sanomissa paljastaa, mistä kenkä puristaa kunnan tyylyssä suhtautumisessa omistamiensa metsien hoidossa.

Kunnaninsinööri Mauno Kemppainen: *Ristiriitoja syntyy kun kunnan budjetin tulopuolelle on saatava määrätty määrä hakkuutuloja.*

Ympäristöyhdistys: *Kunnan metsistä saadaan kyllä hakkuutuloja, kysymys on vain siitä, miten ja mistä ne otetaan. Kunnan metsätaloussuunnitelman laatijalta vaaditaan erityistä taitoa ottaa huomioon moninaiskäytön vaatimukset. Ne eivät välttämättä alenna hakkuutuloja.*

Evi Bergman: *Kun suurella innolla halutaan pitää eräät alueet koskemattomina, onko ajateltu, mitä tapahtuu kun metsät kerran ovat kauttaaltaan vanhentuneita. Ärsyttää se tapa, millä suhtaudutaan taloudellisiin seikkoihin.*

Pro Bro -yhdistys, Helge Nordström: *Nykyaikainen metsätalous ei mielestämme sovi ulkoilumetsään. Jos metsätaloutta halutaan harjoittaa, on se tehtävä hienovaraisesti, pehmeitä korjuu- ja uudistamismenetelmiä käyttäen ja räätälintyönä laaditun ulkoilumetsäsuunnitelman mukaan.*

1990 Ympäristöyhdistys laati kunnan metsätaloussuunnitelman tarkistuksen, jonka periaatteissa todetaan mm.:

Käytännön hakkuutoiminnassa pitäisi automaattisesti säästää kolopuut, kelot, isot ylispuut, erikoiset puuyksilöt sekä suosia voimakasta lehtipuusekoitusta. Usein on taloudellisestikin edullisempaa jättää suuria, osin jo lahoavia puita kuin hakata ne. Luonnolle tällaiset puut ovat hyvin tärkeitä hyönteisten, jäkälien ja lintujen elinympäristöinä. Kirkkonummen kunta omistaa todella upeita, pitkään koskemattomina olleita metsiä. Niistä biologisesti arvokkaimmat pitää ehdottomasti säästää sellaisenaan luonnonsuojelun, maiseman ja virkistyskäytön tarpeisiin. Jo talouskierrossa olevia metsiä voi taas käyttää puunottoon. Tällä tavoin kunnan metsät palvelevat kaikkia tarpeita. Metsien merkitys on erittäin suuri virkistykselle ja suojelulle ja metsiä on hoidettava sen mukaisesti.

Kirkkonummen kansalaisopiston järjestämän metsäekologian kurssin terveiset Kirkkonummen kunnalle **1990**:

Kunnan metsät on säästettävä ihmisten ulkoilu- ja marjastusmaiksi ja luonnonsuojeluun.

Ja kunta vastasi kuntalaisten toiveisiin hakkaamalla tehometsätalouden periaatteiden mukaisesti metsiään.

Ympäristöyhdistys lähetti **30.11.92** kunnalle seuraavan kirjeen:

*Kirkkonummen Ympäristöyhdistys on saanut kuntalaisilta lukuisia ärtyneitä kyselyjä kunnan suorittamista metsänhakkuista kunnan omistamilla mailla Jorvaksen Vasikkahaan ja Porkkalanniemen alueilla. Hakkuilla on pilattu pitkäksi aikaa kuntalaisten ulkoilu- ja virkistäytymismahdollisuudet näillä suosituilla ulkoilualueilla. Myös Volsin metsiin suunnitellut hakkuut ovat aiheuttaneet levottomuutta kuntalaisissa. Ympäristöyhdistys tähdentää, että metsänhakkuut kuntalaisten yhteisesti omistamissa kunnan metsissä tulee suorittaa erityistä suunnitelmallisuutta ja huolellisuutta noudattaen. Ulkoilu, virkistys ja luonnon erityisarvot on otettava korostetusti huomioon kunnan metsiä käsiteltäessä. Ympäristöyhdistys viittaa laatimansa kunnan metsätaloussuunnitelman moninaiskäyttöliiseen tarkistukseen, joka luovutettiin teknisen lautakunnan käyttöön **1990**.*

Porkkalan varuskunnalle aloite **14.11.94:**

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys pyytää kiinnittämään huomiotaan Porkkalan varuskuntaan johtavan maantien varsien roskaisuuteen erityisesti juuri ennen rajapuomia. Roskat ovat selvästi peräisin nuorison suosimista ruoka- ja juomapakkauksista. Ympäristöyhdistys esittää kohteliaimmin, että jätehuoltolain määräyksiä voitaisiin käsitellä varusmiehille annettavassa koulutuksessa sekä muutoinkin valistuksen avulla pyrittäisiin edistämään ympäristön hoitoa. Yhdistys toivoo, että varuskunta voisi siivota maantien varret.

Tähän kirjelmään yhdistys sai varuskunnalta kiintoisan vastauksen, jossa yhdistystä moitittiin ivalliseen sävyyn aiheettomasta ympäristöuhkien esittämisestä.

Kirkkonummen kunnanhallitukselle Ympäristöyhdistys teki kunnallisaloitteen **17.8.93:**

Ympäristöyhdistys katsoo, että pyöräilymahdollisuuksia kunnassamme tulisi pikaisesti parantaa. Esitämme, että kunnanhallitus asettaisi pyöräilytoimikunnan valvomaan, että pyöräily saa korostuneen aseman maankäytön ja liikenteen suunnittelussa.

Koulujen ympäristökasvatus on koko toiminnan ajan ollut yhdistyksen sydäntä lähellä. Esim. vuosikokous **31.10.89** vaati, että:

Kunnan on panostettava nykyistä paljon tehokkaammin koulujen ympäristökasvatukseen. Koulut tarvitsevat mm. luontopolkuja, kotiseutupolun keskustan alueelle jo laaditun suunnitelman mukaisesti, Ragvaldsin perinnetilalla mahdollisuudet opetusryhmille opiskella ympäristönhoidon ja kotiseudun hyväksi.

Kantvikin satamasuunnitelmat työllistivät Ympäristöyhdistystä pitkään. Yhdistyksen vuosikokous **31.10.89** vaati julkilausumassaan:
Kantvikiin ehdotettua satamaa ei perusteta. Sataman perustaminen toisi runsaasti raskasta liikennettä alueelle, aiheuttaisi myrky- ja öljykatastrofien uhan, vähentäisi olennaisesti Kantvikin asuinalueen viihtyvyyttä, pilaisi pienvenesataman, tuhoaisi maisemallisesti arvokkaan Kasavuoren ja sen muinaishaudat.

Vuonna **1996** Ympäristöyhdistys lausui Uudenmaan ympäristökeskukselle toimittamassaan kannanotossa:
Ympäristöyhdistys katsoo, että Suomenlahden rannikkoa ja saaristoa ei saa enää pilkkoa rakentamalla Kantvikiin uusi satama. Helsingin satamien tulee palvella ennen kaikkea pääkaupunkiseudun elinkeinoelämän tarpeita ja muilta alueilta tulevat vientipaineet on ohjattava muihin satamiin, jolloin Helsingin seudun maalikennepaineita voidaan helpottaa.

Tieasioissa Ympäristöyhdistys on jatkuvasti vastustanut uuden moottoritien rakentamista. Myös muista tiehankkeista on lausuttu:
Tielaitoksen Uudenmaan piirille **23.5.91**: *Kirkkonummen Ympäristöyhdistys esittää kohteliaimmin, että Kuninkaantien perusparannusta suoritettaessa otetaan tarkoin huomioon Ragvaldsin perinnetilan toiminta. Tie kulkee perinnetilan halki, jolloin päärakennus jää tien eteläpuolelle ja muut rakennukset pohjoispuolelle. Tienparannus leikkaisi pahasti perinnetilan keskeistä maisemaa ja aiheuttaisi tilan luonteeseen täysin sopimattomia muutoksia. Perinnetilalla työskentelevät ihmiset ja tilaan tutustuvat kävijät käyttävät maantietä siirtyessään päärakennuksesta ulkomuseoalueelle ja luontopolulle tien pohjoispuolella. Tiellä on odotettavissa onnettomuustilanteita ellei ajoneuvoliikennettä voimakkaasti rajoiteta ja nopeuksia alenneta.*

Tielaitokselle aloite **28.12.96**:
Kirkkonummen Ympäristöyhdistys pyytää kohteliaimmin, että Tielaitos voisi harkita lintutornin rakentamista Kirkkonummen Värnäsin puusillan tuntumaan sillan länsipuolelle. Paikka on erittäin suosittu muuttolintujen tarkkailupaikkana. Lintuharrastajat muodostavat ajoittain jopa liikenteellisen vaaran kiikaroidessaan kapealta sillalta. Lintutorni ohjaisi heidät pois liikenteen jaloista. Samalla koululaisryhmien ym. mahdollisuudet paranisivat lintujen tarkkailuun. Ympäristöyhdistyksellä on varastossa kestopuutavaraa tornin rakentamista varten.

Yhdistyksen tunnustuspalkinnon saanut rkm Sven-Oskar Pihlström teki yhdistykselle mielenkiintoisen ehdotuksen **22.9.90**:

Tollträsket är en del av det vattendrag som förenade Esboviken med Strömsbyviken. Ännu före senaste krig påverkades vattenståndet i Tollträsket av hög- och lågvatten i Tavastfjärden. Tollträsket var synnerligen fiskrikt och fågellivet betydande. Ännu genast efter återinflyttningen var förhållandena i stort sett oförändrade. Till saken hörde dock att några lantbrukare lyckades få Nylands svenska lantbruksdistrikt engagerade för statsunderstöd och Hilabäcken rensades. Där vid Hilabäck fanns nämligen en bergströskel som sprängdes bort, vilket hade till följd att Tollträsket tömdes på det mesta av sitt vatten. Efter detta ingrepp blev det en enorm höjning av marken i västra delen av det som utgjort en del av träskets botten. Kvar blev en gyttjig pöl i Vadet som numera saknar avlopp men uppsamlar avlopp av kringliggande bebyggelse och salter från landsvägen. Fågel- och fisklivet är utdött och genom det här sorgliga tillståndet kan man säga att Tollstrakten hör till den fulaste, osunda och mest vanvårdade del av kommunen. Vad som nu skulle behövas är en uppmuddring av det forna Sundet från Sundsberg i Masaby till Saltfjärden för att få den naturliga circulationen i gång. Det kan ju inte bli frågan om någon större kanal men kanske trafikabel med roddbåt. Hur skulle dock trivseln öka i samhället om man med varsam hand skulle försöka bibehålla det naturtillstånd som rådde före det ödesdigra ingreppet. Vi skulle få tillbaka fisk- och fågellivet och ett vårdat utseende på omgivningen som ändå är ett bostadsområde. Att det gick så lätt att förstöra Tollträsket är förvånande då man kan följa med hur ytterst svårt det är nu förtiden att ändra vattenståndet i insjöar.

Ympäristöyhdistyksen järjestämässä Kestävän kehityksen seminaarissa **9.1.93** yhdistyksen puheenjohtaja Pekka Borg totesi mm. seuraavaa:
Nyt tarvitaan kriittisyyttä vallitsevaa kehitysajattelua kohtaan. Tulevaisuudesta on kannettava vastuuta paljon moniarvoisemmalla tavalla. Nykyisestä tietoyhteiskunnasta suunta ei ole enää jatkuvaan kasvuun, vaan uusiutuvan energian ja biotekniikan yhteiskuntaan, jossa älyllisiä haasteita on nykyistä paljon enemmän. Nykyajan rationaalinen ihminen on menettämässä evoluution hänelle antamia taitoja tulla toimeen luonnollisen ympäristönsä kanssa. Ihmisuus kapenee samanaikaisesti kun ihmistoiminnan aiheuttamat ekokatastrofit lisääntyvät ja väestönkasvu planeetallamme on riistäytynyt hallitsemattomaksi. Koulutusjärjestelmä vaatii uutta ajattelua nyt kun ihminen ei pysty näkemään syitä ja seurauksia eikä hahmottamaan kokonaisuuksia, vaan tarkastelee ympäristötapahtumia yksittäisinä, irrallisina ilmiöinä. Ihmisajon luovat kerrokset, psyyken syvät kerrokset ja evoluution tuomat käden taidot vaativat kehittyäkseen ja säilyäkseen ymmärrykseen perustuvaa syvöppimistä, käden taitojen kehittämistä sekä luovaa ajattelua ihmisen ja ympäristön suhteista. Luovuuskasvatus pitäisi sisäörakentaa kaikkeen opetukseen. Kirkkonummella kannattaisi ryhtyä keskustelemaan luovuuden lukion perustamisesta tänne.

Ekologiset käytävät 21.11. 1999:

Ekologisiin käytäviin ja eläinten kulkureitteihin perehtyneen suunnittelijan on selvitettävä niiden sijainnit ja tarvittavat toimenpiteet yhteyksien katkeamisen estämiseksi.

Lähiluonto turvattava Espoonlahden Sundetin rakennuskaavassa 14.12. 1999:

Sundsbergin rantametsäsaarekkeet on jätettävä rakentamattomiksi ja osoitettava lähiluontoalueeksi. Se on elinehto asukkaiden tyytyväisyydelle ja viihtyvyydelle. Kuntastrategian ja asukaskyselyjen tulosten on toteuduttava myös käytännössä.

Volsin lehtoniityn jokavuotinen niitto kuuluu ympäristöyhdistyksen kesäohjelmaan. Pekka Pöyhönen ja Raija Vuoresmaa kesäkuussa 1991.

Till miljöföreningens sommarprogram hör varje år att slå lundängen i Vols.

Hur Kyrksläotts Miljöförening blev till

Som bakgrund till att Kyrksläotts Miljöförening grundades bidrog många olika händelser och organisationer.

Kyrkslätt hörde till Helsingforsregionens naturskyddsförenings verksamhetsområde ännu i början av 1970-talet. Föreningen motsatte sig bl.a. den planerade avstjälningsplatsen i Rådik 1973. Föreningen satte även upp knipholkar längs med stränderna av Meiko träsk och erhöll därtill ekonomiskt stöd av Kyrksläotts kommun: idrottsnämnden betalade och dess medlemmar hjälpte till att transportera holkarna.

Ingå, Sjundeå och Kyrksläotts miljöförening ISKM grundades i början av 1970-talet. Då bestod hoten av bl.a. det planerade kärnkraftverket i Ingå Kopparnäs, den planerade farleden genom västra Nylands inre skärgård, luftföroreningarna från Ingå kolkraftverk, det planerade oljeraffineriet i Tvärminne och planeringen av ELSA-banan, vilken krävdes av industrin. Professor Pekka Nuorteva höll inspirerande föredrag i Ingå och Kyrkslätt om skyddandet av Östersjön. Medborgardebatten om miljöskyddet, speciellt om vattenskyddet, var livlig.

Vid grundandet av ISKM förenades de olika miljövårdsintressena i det expanderande Kyrkslätt och i de två små kommunerna Ingå och Sjundeå. Dessa olikheter, samt i någon mån även språkpolitiska frågor, ledde under slutet av 1970-talet till att Kyrkslätt lösgjorde sig från föreningen. ISKM utgav tidningen MiljöNytt - YmpäristöUutiset, vilken redigerades ända till slutet av år 1975 av Hans Leidenius, som representerade Kyrkslätt i föreningen. I stället för Leidenius invaldes i föreningens styrelse prof. Toivo J. Paloposki, men härefter upphörde dock samarbetet inom ramen för en gemensam förening, och efter en paus på några år grundades i Kyrkslätt en egen Kyrksläts Miljöförening. Kyrksläts miljösektion inom ISKM föregick grundandet av en egen förening i Kyrkslätt. ISKM var under sin verksamhet på många sätt framme i Kyrkslätt; bl.a. under Kyrkslätsdagarna hade föreningen en egen avdelning tack vare medverkande av Hilding Frostell och Hans Leidenius. Ännu 1976 publicerade ISKM en affisch, där man motsatte sig ELSA-banan. Affischen planerades av Martti Sainio, Toivo J. Kankaala och Hans Leidenius.

Åren 1971-72 verkade i Kyrkslätt kommunens naturskyddsutskott (ordf. Pekka Borg), som framställde en plan för att organisera skötseln av kommunens miljöfrågor. Utskottet verkade under en tid, då Helsingfors stad planerade ett kärnkraftverk i Hirsala i Kyrkslätt. Utskottet påminde kommunstyrelsen om att Kyrkslätt ännu är i den lyckliga situationen, att den kan välja vilka anläggningar och industrier den godkänner på sitt område, och att man borde förhålla sig tveksamt till etablering av miljöfarlig industri inom kommunen. Utskottet tog ställning inte bara mot kärnkrafts-projektet i Hirsala, utan även mot den planerade stenbrytningen i Friggasby.

De förtroendevalda

De stiftande medlemmarna av Kyrksläts Miljöförening samt styrelsen 23.4. 1980: ordf. Bo Ekstam, viceordf. Pekka Borg, sekr. Raija Vuoresmaa, ekonom Kari Saarvola samt Krister Castrén, Raili Leidenius, Katariina Lundqvist. Stiftelseurkunden undertecknades 23.4. 1980 av Borg, Castrén, Ekstam, Leidenius, Stefan Schutt och Vuoresmaa. Justitieministeriet godkände föreningen Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry - Kyrksläts Miljöförening rf att antecknas i föreningsregistret med registernummer 13095 och med datum 7.9. 1983.

Ordföranden: Bo Ekstam 1980 - 89, Pekka Borg 1989 - 97, Jussi Pesola 1997 -

Viceordföranden: Pekka Borg 1980 - 85, Pekka Poutanen 1988 - 97, Tom Hindsberg 1998 -

Sekreterarna: Raija Vuoresmaa 1980 - 85, 89 - 96, Helena Laine 1985 - 89, Niina Reina 1996 - 97, Mårten Bondestam 1998 -

Ekonomer: Kari Saarvola 1980, Carita Lahti 1981 - 90, Pekka Pöyhönen 1990 -

Styrelsemedlemmar:

Revisorer: Carl-Gustav Halme, Sven-Oskar Pihlström, Matti Mäkelä, Kai Iivari, Marjatta Uotila

Vicerevisorer: Kari Aromäki, Edo Dune, Tapio Havukainen, Leo Kiviniemi, Kate Korpikangas, Mauri Korpikangas, Heikki Parkkonen, Pekka Pöyhönen, Anita Seppovaara, Leif Sjöholm

I styrelsen för Rönnskärs fågelstation: Krister Castrén, Heikki Parkkonen, Pekka Pöyhönen

Exkursjonsledare: Pekka Borg, Krister Castrén, Dick Forsman, Bo Ekstam, Olli Havukainen, Kari Korhonen, Asko Mäenpää, Heikki Parkkonen, Jussi Pesola, Pekka Pöyhönen, Laura Räsänen

Ethel Dune har planerat medlemsklistermärket och -logon, postkortet, illustrerat publikationer

Medlemskåren

Då verksamheten började fanns det 45 egentliga medlemmar och 37 familjemedlemmar. Antalet medlemmar steg snabbt till över femhundra (1983: 550 medlemmar), år 1991 fanns det ännu 460 medlemmar. Det året övergick man till Finlands naturskyddsförbunds normala förfaringssätt, enligt vilken föreningen hör till Nylands miljövårdsdistrikt och via den till Finlands naturskyddsförbund. Medlemsavgiften steg i motsvarande grad och av medlemsavgiften tillhör endast en del föreningen. Antalet

medlemmar minskade till ca. trehundra och år 1999 var de 253.

I början av verksamheten skickade man per post som medlemsförmån olika trycksaker, bl.a. Skogsguiden, guiden om allemansrätten, tidskriften Suomen Luonto, Skärgårdsguiden, fjällguiden, Fakta-bilagan, samt föreningens egna publikationer såsom från 1980 programmet för Kirkkonummen Ympäristöyhdistys - Kyrksläotts Miljöförening med en hälsning av kommundirektören, medlemsklistermärke, 1981 Kirkkonummen Ympäristötieto - Kyrksläotts miljöfakta, 1985 Kirkkonummen luonnon puolesta - För naturen i Kyrkslätt, från och med 1991 ett tvåspråkigt informationsblad 1- 3 gånger om året, en guide över Ragvalds studieträdgård, osv.

Man ägnade sig åt medlemsvärvning vid samtliga tillställningar för allmänheten, samt genom att posta Kyrksläotts Miljöfakta och andra publikationer till alla hushåll.

Ekonomi

Föreningens ekonomi har hela tiden varit beroende av två inkomstkällor: medlemsavgifter och kommunens bidrag. Framför allt i början av verksamheten, men även senare, har föreningen erhållit inkomster genom, i början, försäljning av Noaks Ark Ab:s Panda-produkter i Naturbutikken (år 1980) i Kyrksläotts Andelsbanks nedre våning samt vid torgtillställningar, och senare Suomen Luonnonuojelun Tuki Oy:s produkter. En gång sålde föreningens medlemmar till och med julgranar på torget.

Kyrksläotts kommun anslog för första gången medel åt föreningen 1981 (2000 mk) och därefter årligen 8000 - 16 000 mk. År 1990, då föreningen startade en insamling av skrot och problemavfall, samt iståndsatte naturstigen och gårdsgården vid Ragvalds museigård, beviljade kommunen 44 000 mk för föreningens verksamhet.

Föreningen använde pengarna till skyddsprojekt, till arangerande av tillställningar för allmänheten, till beställning av utredningar, till skötsel av fågelstationen på Rönnskär samt under den första tiden till understöd åt Finlands naturskyddsförbund och åt Natur och Miljö rf. När det gäller nyttjandet av penningmedel har föreningen varit pionjär till exempel vid

anställning av en sommarpraktikant till Ragvalds studieträdgård och anställning av arbetskraft för byggandet av en gårdsgård på Ragvalds område, och då den påbörjade den kommunala uppsamlingen av problemavfall. En betydande del av verksamheten har dock skett med hjälp av frivilliga, vilkas direkta kostnader föreningen har försökt betala av sina verksamhetsmedel. Då den frivilliga verksamheten har tynat bort, har föreningen varit tvungen att anlita konsultfirmor för olika utredningar och arbeten.

Samarbetspartner

Föreningens centrala samarbetspartner har från första början varit Kyrksläotts kommun, speciellt dess miljö- och kulturnämnd, men även de övriga kommunala förvaltningsenheterna, samt Medborgarinstitutet och daghemmen, skolorna, Mörrikoulu och naturklubben Zodiak. De övriga miljöorganisationerna Finlands naturskyddsförbund, Nylands miljövårdsdistrikt, Natur och Miljö, Världsnaturfonden WWF, Ornitologiska föreningen i Finland SLY, Tringa samt Kyrksläotts Hembygdsförening, Pro Strömsby rf, Taimeninstituutti, De Gröna i Kyrkslätt samt av myndigheterna Miljöministeriet, Nylands länsstyrelse, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, Nylands miljöcentral, Museiverket, Forsvarsmakten, Forsvarsministeriet samt Helsingfors Universitet. Värdefulla samarbetspartner har varit enskilda naturintresserade, vilka på många sätt har tagit del i föreningens verksamhet. Föreningens publikationsverksamhet har även understötts av Neste Oy och av Finska Socker Ab.

Hederspris

Föreningen har under hela sin verksamhet genom att utdela hederspris velat tacka och sporra personer och sammanslutningar i kommunen till verksamhet som är miljövänlig och högaktar naturen. Under det första verksamhetsåret 1980 gav föreningen ett hederspris (en WWF -medalj) åt Kyrkslätt i Dag -tidningens chefredaktör byggmästare Sven-Oskar Pihlström för miljövänlig informationsverksamhet samt arbete till förmån för hembygdens natur och kultur.

Även Vasikkahaka småhussammanslutning, som grundar sig på ett människonära och miljövänligt byggande belönades 1980; priset emottogs av miljöplanerare Liisa Horelli. År 1986 gavs ett hederspris åt Statens Järnvägar för en välorganiserad kollektivtrafik, samt åt Raija Vuoresmaa för ett entusiastiskt arbete för naturen och miljön i Kyrkslätt.

År 1990 gavs ett hederspris åt jordbrukarna Onni och Elma Sorvari för skogsvård som tar i beaktande natur- och landskapsvärden, och som inriktar sig på mångandvändning av naturen. År 1996 gavs hederspriset åt jordbrukaren Antti Herlin för främjande av natur- och landskapsvärden genom att hålla köttboskap på bete framförallt vid Saltfjärdens igenväxande fågelvåtmark.

Projekt

Naturskyddsområden

Kyrksläotts Miljöförening hade från första början av sin verksamhet tagit som ett av sina främsta mål att skydda de i Kyrkslätt belägna värdefulla naturområdena. För detta ändamål understödde föreningen den av Botaniska Museet vid Helsingfors Universitet utförda inventeringen av hotade växtarter i Kyrkslätt, fågelinventeringen i samband med Sjundbyå-projektet, skolnämndens arbetsgrupp för planerande av lämpliga fältundervisningsområden för skolor, samt lät göra en mångbruksplan för de av Kyrksläotts kommun ägda skogarna.

Utgående från de uppgjorda planerna tog föreningen initiativ till fredning av Saltfjärdens fågelvåtmark, till skyddandet av skogen vid Mariefred, till skyddandet av strandmyren vid Lilträsk, till skyddandet av lundarna i Vols, och till införlivandet av ett skogs- och myrområde i Noux/ Veikkola med nationalparken. Föreningen främjade skyddsprojekten och Natura 2000 - programmet med sina egna kontakter, genom att färdigställa skyddsansökningarna med bifogade handlingar, och genom att göra upp skötsel- och nyttjandeplaner, och delta i fredningen av områdena.

Saltfjärdens fågelvåtmark har varit ett av föreningens huvudobjekt ända från början av verksamheten: år 1980 uppträdde föreningen och WWF tillsammans för Saltfjärden. Samma år skötte föreningen nära Saltfjärden

som talkoarbete om en fredad skogsdunge bestående av lindar, genom att avverka granar. År 1983 skyddade Helsingfors stad ett område som den äger i Saltfjärden. År 1993 skaffade föreningen byggnadsmaterial för ett fågeltorn i Saltfjärden. År 1994 deltog föreningen i uppgörandet av en skötselplan för Saltfjärden i samarbete med Saltfjärden-arbetsgruppen och Helsingfors vatten- och miljödistrikt, vilket finansierade uppgörandet av planen. År 1996 gav föreningen ett hederspris åt jordbrukaren Antti Herlin för att ha främjat natur- och landskapsvården, genom att hålla köttboskap på bete särskilt i Saltfjärdens igenväxande fågelvåtmark.

Fredning av urskogen vid **Mariefred** har genomgått många skeden, för det finns i kommunen instanser, som vill erhålla hyggesinkomster från skogen; å andra sidan finns det instanser, som vill att skogen förblir i sitt nuvarande friluft- och rekreationbruk samt förblir skyddad från hyggen. Tillsvidare har den sistnämnda linjen varit förhärskande och skogen står orörd. Föreningen har på många sätt tagit del i främjandet av fredningen och mångbruket ända från år 1985. Området fredades slutligen vår 2000.

Linturetket ovat olleet keskeinen osa ympäristöyhdistyksen yleisötoiminnasta. Hankoniemi 1991.

Fågelutfärder har varit en central del av föreningens verksamhet.

Lillträsk naturskyddsområde grundades efter en ansökan av markägarna Tauno och Lyyli Siekkeli år 1982; föreningen hjälpte till med att uppgöra ansökan och att märka ut området i terrängen, samt betalade de administrativa kostnaderna för fredningen.

Lundarna i **Vols** fick ett fredningsbeslut 1992; processen började föregående år, då föreningen föreslog fredning av lundarna för kommunstyrelsen, samt uppgjorde fredningsansökan och skaffade de behöriga handlingarna, samt märkte ut skyddsområdena i terrängen.

För att införliva det i Noux/ Veikkola belägna **Haaversupakko** skogs- och myrområde med Noux nationalpark, föreslog föreningen för kommunstyrelsen fredning av området, samt gjorde en fredningsansökan, som grundar sig på naturinventeringar, och en utredning av det administrativa förfaringssättet åt kommunen. Då detta skrivs, har det av kommunen ägda området, efter många skeden, fortfarande inte införlivats i Noux nationalpark.

Föreningen främjade också på andra sätt naturskyddet. En skötselplan över den av kommunen ägda ekhagmarken - lundartade ängen i **Vrångnäsudden** i Vols uppgjordes år 1980. Utgående från denna skötselplan gallrade kommunen granbeståndet och föreningen började sköta om den på området belägna ängen genom att slå växterna 1990 (tre gånger), och fortsatte 1991 (två gånger), 1992, 1994, 1995, 1996, 1999 och 2000 en gång per sommar.

Föreningen satte upp fredningsskyltar vid skyddsområdena i Saltfjärden och Lillträsk, samt lät flygfotografera Saltfjärdens våtmark 1993 - 94.

Man har strävat att genom utlåtanden och besvär förfaranden värna om naturhelheten i **Esboviken** mot byggnadstryck förorsakade av planläggningsförslag. Enligt föreningens åsikt bör Esboviken behandlas som en helhet, och därför har föreningen börjat samarbeta med organisationer i Esbo. För närvarandet undersöker man möjligheten att i Esboviken, med sina lämpliga strandzoner, grunda en nationell stadspark, varvid man av Esboviken kunde bilda en fungerande helhet av rekreations- och skyddsområden.

Föreningens representant är med i arbetsgruppen för **Kallbåda fyr** i Porkala för att bevaka skyddet av den yttre skärgårdens natur samt gråsälen. Föreningen är medlem i rörelsen **Pro Finska viken**, vars målsättning är att bevaka miljöintressen i Finska viken i frågor som berör behandling av avfallsvatten, hamnar, mm.

Skötseln av fågelstationen på **Rönnskär** har från första början hört till föreningens uppgifter. Föreningen har årligen ekonomiskt stött stationen och föreningens representant har suttit i stationens skötselgrupp. Under föreningens skärgårdsexkursioner har man bekantat sig med fågelstationens forsknings- och observationsverksamhet.

Ett centralt tema under föreningens hela verksamhet har varit att främja skyddet och mångbruket av **kommunägda skogar**. Redan 21.10. 1971 framhöll Kyrksläotts naturskyddsutskott i sitt ställningstagande: "Som en allmän princip bör man ha att man avdelar de skogar som sköts enligt normala forstliga principer, från de skogar, som tjänar ett intensivt mångbruk och naturskydd. Eftersom skogsskötsel, viltvård och många andra verksamheter, som hör till mångbruket kopplas starkt ihop, så bör man i skogar, som vårdas enligt normala forstliga principer till en viss grad trygga kravet på mångbruk, speciellt då detta är möjligt att förverkliga med rätt obetydliga arrangemang. Friluft-, landskaps- och parkskogar sköter man i första hand genom att ta i beaktande landskapsmässiga synpunkter, och att ha som en ledande princip att bevara och vidareutveckla den ursprungliga naturens skönhet. Till skötseln av en skog för mångbruk hör ofta en förlängd omloppstid och en långsam förnyelse, vilkas produktions- och avverkningsförluster åtminstone delvis kan kompenseras med en trivsammare levnadsmiljö. Vid betydelsefulla objekt är det skäl att vara flexibel till förmån för naturskydd och övrigt mångbruk. Till sådana objekt hör speciellt lundar, hällmarker, bäckraviner, myrar och kärr, backar samt kantzonen vid vägar, sjöar, åkrar och myrmarker." Utskottet tog också i detalj ställning till ståndorternas skötselplaner i kommunens skogsbruksplan och föreslog flera lättnader.

Under skogsåret 1983 avlönade föreningen en forstingenjörsstuderande från Ekenäs Forstinstitut för att göra en mångbruksplan över kommunens skogar. Under samma år förevisades under en skogsexkursion skogsskötseln i kommunens skogar för kommunens ledande tjänstemän och medlemmar i kommunstyrelsen.

I Medborgarinstitutet ordnades en kurs i skogsekologi 1990 och på nytt 1999. År 1990 beställde föreningen av en konsult vid namn Suomen Ympäristösuunnittelu Oy, en granskning av mångbruket i kommunens skogsbruksplan. I samband med detta inventerades alla de av kommunen ägda skogsbiotoperna, och de mest representativa fotograferades med diafilm; fotosamlingen finns i föreningens arkiv. Esbo stads forstmästare Risto Savolainen tog del i granskningen, vilkas resultat överläts åt tekniska nämnden. Nämnden blev flera gånger påmind om bristerna i skogarnas skötsel vad gäller mångbruket.

Först under den senare hälften av 1990-talet har nyttjandet av kommunens skogar blivit mera mångsidigt; i bakgrunden står att finna det faktum, att den tjänsteman som ansvarar för kommunens skogar har bytts (i stället för kommuningenjören Mauno Kemppainen trädde i tjänst trädgårdsmästare Hans-Eric Sjöblom, som har en betydligt mera vidsynt uppfattning om skogarnas betydelse i kommunen för invånarnas mångbruk).

Föreningen har lyft fram de **ekologiska korridorerna** som en viktig fråga inom markplaneringen. Korridorerna som sträcker sig norrut från Porkkala udd och Obbnäs är nödvändiga som förflyttningsleder för djuren, som förbindelseleder för den biologiska mångfalden, och som landskapsmässiga gröna leder. De bör bevaras i kommande planer; även i nuvarande planer bör göras nödvändiga förändringar. Speciellt aktuellt är att bevara de ekologiska korridorerna i samband med de tänkbara grundförbättringarna av Hangövägen och järnvägen, vid byggandet av Bro - Kolsarby, och i samband med förverkligandet av den planerade bilbanan i Getberg/ Pickala.

Vid grundandet och skötseln av **Ragvalds museigård och studieträdgård** har föreningen varit aktiv. År 1990 erhöll föreningen av kommunen ett specialanslag för att renovera Ragvalds museigård, för att bygga en gårdsgård, för att grunda en naturstig, och för att flytta dit gamla kulturväxtarter. Minister Elisabeth Rehn invigde naturstigen med därtillhörande informationsskyltar 29.6.1991. Janina Dune och Jouni Lepistö, båda anställda av föreningen, byggde en gårdsgård i juli 1991. Även Bertalan Toth och Carina Jaatinen tog del i renoveringen av Ragvalds. Flyttningen av gamla kulturväxter förverkligades under flera somrar från och med 1990. År 1992 påbörjades arbetet med att iståndsätta och slå den sluttande ängen framför rian vid Ragvalds. Den 5. Augusti

1995 arrangerades på ängen den riksomfattande slåtterdagens huvudevenemang, i vilken också Elisabeth Rehn deltog med att slå sin andel av ängen. Från och med år 1994 har studieträdgården vid Ragvalds skötts av en anställd skötare: föreningen betalade skötarens (Leena Borg, Niina Reina, Susanna Lagström) lön 1994 - 96, tillsammans med sysselsättningsmedel anskaffade av kommunen, varefter skötseln helt har överförts på kommunen. Ärendet har skötts av kultursekreterare Maaret Eloranta. År 1996 utgav föreningen en guide över studieträdgården vid Ragvalds. Den finansierades av Finlands naturskyddsförbund, Nylands miljövårdsdistrikt, Kyrksläpps miljövårdsnämnd och Kyrksläpps Miljöförening.

De **kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna** har också varit föremål för föreningens verksamhet. Föreningen deltog i strävandena att skydda Munkkulla herrgård på 1980-talet, och efter mordbranden deltog föreningen i att göra en skötselplan över herrgårdsparken och deltog även i de praktiska arbetena att iståndsätta parken i samarbete med Kyrksläpps Lions-klubb. Föreningen deltog 1982-84 i inventeringen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och landskap i samarbete med kommunen, hembygdsföreningen och Museiverket. Inventeringen gjordes av Outi Flander och Kai Linnilä.

År 1990 hjälpte föreningen Elisabeth Ramsay att göra en fredningsansökan gällande Biskopsböle herrgård och den tillhörande parken, samt föreslog, tillsammans med Kyrksläpps Hembygdsförening, för länsstyrelsen fredning enligt byggnadslagen av Strömsby och Rånäs herrgårdar och därtillhörande parker. Med tiden fredades Biskopsböle herrgård, de två övriga inte.

Vinterutfodring av fåglar påbörjades 1991 i Ragvalds (projektansvarig Tom Hindsberg) och försök med vinterutfodring av rovfåglar gjordes i Saltfjärden 1991-92.

Ett stort antal **fågelholkar**, speciellt stora knip- och uggleholkar har anskaffats och förts ut i terrängen, framför allt i Meiko-området.

Iståndsättande av öringbäckar har från och med år 1995 gjorts med hjälp av frivilliga i samarbete med Taimeninstituutti. Föreningen har betalt inköpet av det nödvändiga lekgruset och transporten.